

Verslag werkbijeenkomst Groene Agenda Inventarisatie en beoordeling ideeën

Datum: 13 november 2018

Locatie: Gemeentewerf, Professor van 't Hoffweg 13

Aantal deelnemers: ruim 50 inwoners

Werkbijeenkomst Groene Agenda

Dinsdagavond 13 november 2018 vond de werkbijeenkomst voor de Groene Agenda plaats. De Groene Agenda gaat vooral over beleid van de gemeente voor openbaar groen. Wat zouden WIJ (de gemeente) daaraan kunnen verbeteren. BTL Advies, de externe partij die de avond verzorgde, heeft met de aanwezige bewoners gebrainstormd over ideeën die er zijn voor het openbaar groen. Bewoners hebben hun ideeën op geeltjes (post-its) geschreven en daarna de beste ideeën samen uitgewerkt.

Alle ideeën zijn vervolgens aan de gemeente overgedragen. Een selectie hiervan is toegevoegd aan de ideeën die al door de gemeente zelf zijn verzameld. Samen vormen deze de Groene Agenda van Waalwijk. In de Groene Agenda is een verdeling gemaakt in ideeën die de gemeente zeker wil uitvoeren en ideeën waar bewoners op kunnen stemmen in de poll. Een poll is een mini-onderzoek naar de mening van bewoners over een idee. De ideeën met de meeste stemmen krijgen een hogere prioritering in de uitwerking hiervan. Op basis

daarvan worden financiële keuzes aan het college en de gemeenteraad voorgelegd. Met als streven dat begin 2020 de Groene Agenda in de raad komt. Meer informatie over dit traject is ook te vinden op www.natuurlijkwaalwijk.nl

Dit verslag is een verzameling van alle ideeën die tijdens de bewonersavond van de Groene Agenda zijn gegeven. De gemeente hecht grote waarde aan alle ideeën en input van de bewoners. In dit verslag laat zien hoe de gemeente de ideeën heeft beoordeeld en wat ermee gedaan wordt.

Ideeën die in de Groene Agenda komen zijn verdeeld in twee categorieën.

1. *Ideeën waarop gestemd kan worden via een poll;*
2. *Ideeën die de gemeente belangrijk vindt en wil uitvoeren of ideeën die al onderdeel zijn van andere projecten en daarbij opgepakt worden.*

Ideeën die niet in de Groene Agenda komen.

Als laatste worden de ideeën toegelicht die niet in de Groene Agenda komen. Dit zijn de ideeën die aansluiten op de andere ideeën van de Groene Agenda of niet mogelijk zijn om als gemeente uit te voeren.

Groen en Natuur LAB

Naast de werkbijeenkomst voor de Groene Agenda, heeft in december 2018 ook een Groen en Natuur LAB plaatsgevonden. In een LAB wordt met bewoners gesproken over hun eigen bijdrage aan diverse projecten binnen de gemeente. In tegenstelling tot de ideeën uit de Groene Agenda, wordt in het Groen en Natuur LAB met bewoners nagedacht over innovaties in het gemeentelijk groen en op welke manier zij zelf kunnen bijdragen aan de uitvoering van de maatregelen. De thema's die tijdens de avond genoemd zijn: biodiversiteit, de voorbeeldstraat, vergroening van de schoolpleinen, natuur inclusief bouwen en groene daken. Bewoners zijn hier zelf mee aan de slag gegaan. In maart worden de uitkomsten van de thema's tijdens een vervolg-Groen en Natuur LAB gepresenteerd. Dan wordt ook besloten met welke thema's we doorgaan. Omdat er veel overeenkomsten in de ideeën van beide avonden zijn, wordt de informatie over Groen en Natuur LAB ter kennisgeving geplaatst in dit verslag.

1. De poll

Inwoners kunnen straks via een poll stemmen op het idee van hun voorkeur. De ideeën met de meeste stemmen, krijgen hogere prioriteit bij de uitwerking hiervan.

Idee van de bewonersavond:	Wordt in de poll opgenomen als:
Voorlichting groen bewoners (ook over bestrijdingsmiddelen) Voorlichting aan particulieren over natuur en biodiversiteit. (Groen en Natuur LAB)	Voorlichting (informatiebrief/avond) o.i.d. geven over interessante onderwerpen als gebruik natuurlijke bestrijdingsmiddelen, biodiversiteit of groenbeheer.
Educatie, heel belangrijk dat voor de toekomst kinderen alles op school leren over natuur en natuur behoud. School betrekken, schooltuinen.	Stimuleren van natuureducatie samen met (basis)scholen.
Bedrijfsleven betrekken (Groen en Natuur LAB)	Samen met het bedrijfsleven meer nadruk leggen op stimuleren van vergroening van bedrijfspanden en buitenruimtes.
Meer kleur & Meer gelaagdheid in het aanwezige groen: kruidenlaag, struiklaag, bomenlaag in verschillende leeftijden/soorten/hoogte. Dit idee is later ook nog door een inwoner via e-mail voorgesteld.	Meer variatie, gelaagdheid, diversiteit en kleurrijke beplanting toepassen om biodiversiteit te vergroten.
Grasvelden weg -> vervangen door wild groen -> bijenheuvels.	Proef met 10 bijenheuvels en kosten in beeld brengen (aanleg, beheer en monitoring).
Gebruik luchtzuiverende begroeiing.	Bij herinrichtingsprojecten gebruik maken van beplanting met een positief effect op luchtkwaliteit (luchtzuiveren, opvang fijnstof e.d.).
Verstening in de woonwijken aanpakken.	Versteende woonwijken groener gaan maken.
Het vergroenen van het centrum. Dit idee is later ook nog door een inwoner via e-mail voorgesteld.	Groener maken parkeerterreinen in centrum Waalwijk.
Groene daken/gevels (niet alleen bebouwing, maar ook bushaltes etc.). Dit idee is later ook nog door een inwoner via e-mail voorgesteld.	Duurzaamheidslening verstrekken voor o.a. groene daken en groene gevels.
Gratis beplanting voor bewoner. die zelf in de tuin geplant moeten worden. Groenbesef, natuurbesef. Groene tuinen is biodiversiteit. Bewustwording bewoners. Erfbeplanting regeling met subsidies.	Bewoners krijgen gratis beplanting die zelf in de tuin geplant moeten worden. Om de groen- en natuurbesef, biodiversiteit en bewustwording van de bewoners te stimuleren. Zie ook www.natuurlijkwaalwijk.nl
Proef voedselbos.	Eetbaar groen aanleggen op verschillende plekken in de gemeente Waalwijk.
Een individu gaat schoonmaken met intrinsieke motivatie en zoekt medestanders met diezelfde ambitie. We noemen dit het 'wandelpark idee'.	Adoptiegroen toegankelijker maken door meer informatie verstrekken en stimuleren (evt. in samenwerking met onderhoudsaannemer).

Idee van de bewonersavond:	Wordt in de poll opgenomen als:
Door een groen ecologisch centrum/gebouw de waarde van groen benadrukken: Meer groen, meer waarde voor het huis. Meer groen, gezondere leefomgeving.	De gemeente moet waar mogelijk bij gemeentelijke gebouwen dak- en gevelgroen aanbrengen om andere te stimuleren dit ook te doen.
Speciale plekken inrichten om bewustzijn te creëren, op een positieve wijze. Bijvoorbeeld: Een belevingscentrum midden in het economisch centrum en in combinatie met een stadstuin • Een pop-up centrum over groen bv in de Els.	Bewoners moeten meer geïnformeerd worden over groen en de waarde die dit heeft, bijvoorbeeld in een tijdelijk Groeninformatiecentrum.
Tuintegeltaks en natuur meer eigen gang laten gaan.	Gemeente inschrijven voor de Operatie Steenbreek. https://www.operatiesteenbreek.nl

2. Ter kennisgeving op de Groene Agenda

Hieronder bevinden zich de ideeën die in de Groene Agenda komen. Dit zijn de ideeën die de gemeente belangrijk vindt en wil uitvoeren. Ook zijn het ideeën die al onderdeel zijn van bestaande projecten en daarbij opgepakt worden.

Uitgewerkte idee	Toelichting van de gemeente
Beheerbeleid zo inrichten dat diversiteit als resultaat wordt bereikt, diversiteit per locatie vastleggen. Diversiteit naar kleur/bloemen, insecten, gras/gazon en stroken naar kruidenruigte. Maabeleid, afvoerbeleid en verschromen beleid afstemmen op biodiversiteit.	Gemeente stelt in 2019/2020 beheerbeleid op, daar wordt dit in meegenomen. Vooruitlopend daarop worden, waar mogelijk, gazons en grasstroken extensief onderhouden zodat omvorming naar ruig/bloemrijk gras plaatsvindt. Ook zijn er verwilderingsbloembollen geplant als pilot.
Omvormen gazon naar bloemenweide/hooiweide.	Gemeente stelt in 2019/2020 beheerbeleid op, daar wordt dit in meegenomen. Vooruitlopend daarop worden, waar mogelijk, gazons en grasstroken extensief onderhouden zodat omvorming naar ruig/bloemrijk gras plaatsvindt. Dit idee is later ook nog door een inwoner via e-mail EN in het Groen en Natuur LAB voorgesteld.
Geveltuinen.	In het voorjaar van 2019 houden we een geveltuinen actie. Komt ter info op de Groene Agenda. Tevens wordt op de Groene Agenda budget opgenomen voor geveltuinen actie in 2020 als actie in 2019 succesvol is. Op http://www.natuurlijkwaalwijk.nl/ vindt u meer informatie over de geveltuinenactie.
Groene snelwegen met voornamelijk kruidenachtige vegetatie.	Gemeente stelt in 2019/2020 beheerbeleid op, daar wordt dit in meegenomen. Vooruitlopend daarop worden, waar mogelijk, gazons en grasstroken extensief onderhouden zodat omvorming naar ruig/bloemrijk gras plaatsvindt. Dit idee was tevens met het Groen en Natuur LAB voorgesteld.
Digitale Groene balie.	Via de website www.natuurlijkwaalwijk.nl/ willen we bewoners/bedrijven ook over dit soort items informeren.

Uitgewerkte idee	Toelichting van de gemeente
	Dit item wordt daarom 'ter info' opgenomen op de Groene Agenda.
Groenere speelplaatsen voor alle leeftijden. Natuurlijke materialen, en omgevallen bomen laten liggen.	In 2019 komt er een nieuwe speelbeleid. Daarbij worden een aantal grote speeltuinen aangelegd en/of hersteld. Een aantal daarvan worden natuurlijke speeltuinen. In 2019 wordt er al het eerste speelplaats uitgevoerd. Dit idee was tevens met het Groen en Natuur LAB voorgesteld.
(Economische) waarde van groen moet zichtbaar worden. Bijvoorbeeld door: <ul style="list-style-type: none"> • Per project informatie geven in woonwijken en bedrijventerreinen: wat is hier de waarde van groen • Een lange termijn visie schrijven. • Klagers over groen en realisten gaan in gesprek met elkaar. 	Voor de Groene Agenda brengen we in beeld wat groen oplevert, voor zover dit mogelijk is, laten we tevens de financiële opbrengst zien. Vervolgens zullen we deze informatie delen met inwoners en bedrijven. Dit item wordt daarom 'ter info' opgenomen op de Groene Agenda.
Zuinig omgaan met grote bomen.	Gemeente stelt in 2019/2020 bomenbeleid op, daar wordt dit in meegenomen. Dit item wordt daarom 'ter info' opgenomen op de Groene Agenda (Geen nieuw voorstel. Wordt al opgepakt in nieuwe beleid van Gemeente Waalwijk).
Nieuwbouwplannen extra aandacht voor meer groen, participatie van de nieuwe bewoners.	Gemeente stelt in 2019 een groenbeleidsvisie op, daar wordt dit in meegenomen. Dit item wordt daarom 'ter info' opgenomen op de Groene Agenda (Geen nieuw voorstel. Is al onderdeel van beleid van Gemeente Waalwijk).
Gratis vogelkastje, vleermuiskasten, holle dakpannen verplichten bij herbouw of nieuwbouw (natuurincl. bouwen).	Dit valt deels onder het project 'Natuur in de wijk' met als doel het vergroten van de biodiversiteit op terreinen van bewoners, scholen en bedrijven. Dit project wordt in een aantal wijken in de jaren 2018-2022 uitgevoerd (en gemonitord). Informatie hierover vindt u op https://www.natuurindewijk.nl/ Dit idee was tevens met het Groen en Natuur LAB voorgesteld.
Meer insectenhotels.	Dit valt deels onder het project 'Natuur in de wijk' met als doel het vergroten van de biodiversiteit op terreinen van bewoners, scholen en bedrijven. Dit project wordt in een aantal wijken in de jaren 2018-2022 uitgevoerd (en gemonitord).
Ruimere nieuwbouwwijken.	Gemeente stelt in 2019 een groenbeleidsvisie op, daar wordt de wens voor woonwijken met meer groene ruimte in meegenomen. Dit item wordt daarom 'ter info' opgenomen op de Groene Agenda (Geen nieuw voorstel. Is al onderdeel van beleid van Gemeente Waalwijk).
Inzichtelijk maken wat de kosten zijn van schoon groen.	De gemeente is al bezig met een onderzoek naar Baten van groen in cijfers.
Toezicht op groen. Inwoners en gemeente moeten samen kijken hoe we toezicht houden op zwerfafval en hondenpoep in het groen, zodat het groen een fijne plek blijft om te verblijven.	Beeldbestekken lenen zich met name voor een gezamenlijke beoordeling van de kwaliteit. Het is dan wel belangrijk de inwoners te informeren over hoe deze beoordeling werkt. In 2019/2020 word er een nieuwe beeldbestek opgesteld waar dit in opgenomen kan worden. Daarom komt dit item 'ter info'.

3. Ideeën die niet in de Groene Agenda komen

In de ideeën van de bewonersavond is veel herhaling te vinden doordat ideeën overeenkomen of op elkaar aansluiten. In onderstaande tabel zijn alle ideeën opgenomen die zijn samengevoegd of niet op de Groene Agenda komen. Alle ideeën zijn voorzien van een reactie vanuit de gemeente waarom de bepaalde keuzes zijn gemaakt .

Idee	Toelichting gemeente
Educatie: Groene schoolpleinen, onderwijs leerlingen, moestuin bij school, insecten hotel en vogel kasten.	Voor groene schoolpleinen is er een subsidieregeling vanuit de provincie Noord-Brabant en andere partijen. De scholen in de gemeente zijn hierover geïnformeerd. Tevens staat de regeling op http://www.natuurlijkwaalwijk.nl en de gemeente biedt ondersteuning aan scholen die gebruik willen maken van de regeling. Daarnaast is het een thema binnen de Groen en Natuur LAB .
Bewoners mee laten denken om prettiger groen te realiseren, meer verantwoordelijkheid.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het komt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda. De algemene wens om bewoners meer verantwoordelijkheid te geven in het groen, wordt wel meegenomen bij herinrichtingsprojecten.
Naast groen in de wadi's ook bomen planten in de wadi's.	Wadi's hebben een zandige (humusloze) ondergrond nodig om goed te kunnen functioneren. Dat biedt voor bomen onvoldoende voedingsbodem om zich te kunnen handhaven. De gemeente wil in de Burg. Van Prooijenstraat in het voorjaar van 2019 een proef starten met struiken in de wadi. Afhankelijk van het succes van die proef, kan na enkele jaren bepaald worden of in meerdere wadi's struiken worden aangeplant. Dit item wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda. Dit idee is later ook nog door een inwoner via e-mail voorgesteld.
Akkerbloemen op rotondes & bermen.	De rotondes worden nu, met tussenkomst van 'de rotondespecialist', ingericht en beheert in ruil voor de mogelijkheid van reclame-uitingen door bedrijven. Idee van de akkerbloembermen slaat op een idee van de Groene Agenda.
GrijsGroen symbiose: optimale integratie van groen binnen grijs. Zie project Wonderwoods in Utrecht.	Dit voorstel betreft gebouwen. Het initiatief voor bouwwerken ligt doorgaans vooral bij vastgoedontwikkelaars en woningcorporaties (andere organisaties) dan de gemeente. Voor nieuwe toekomstige gemeentelijke gebouwen, wordt dit idee in de afweging meegenomen. Dit idee is later ook nog door een inwoner via e-mail voorgesteld.
Witte wegen.	Is geen idee voor groen en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda. Het idee om wegen te voorzien van verf die zonlicht terugkaatst (waardoor de weg minder warmte opneemt) wordt wel onderzocht en indien mogelijk meegenomen bij herinrichtingsprojecten.
"Braakliggende terreinen met wilde bloemen inzaaien: <ul style="list-style-type: none"> • eenjarig = direct resultaat • geen onderhoud	De gemeente heeft op dit moment geen braakliggende percelen waar dit mogelijk is. De optie om braakliggende terreinen om te vormen naar tijdelijke bloemenweide, wordt wel meegenomen in de toekomst maar wordt niet op

Idee	Toelichting gemeente
<ul style="list-style-type: none"> • aantrekkelijk om te zien • onmisbaar voor bijen en andere insecten dus ook vogels • geen bijen geen leven". 	de Groene Agenda opgenomen.
Biodiversiteit.	Idee sluit aan bij idee voor meer gelaagdheid in het groen dus komt te vervallen. Daarnaast is het een thema binnen de Groen en Natuur LAB .
Eikenprocessierups op natuurlijke manier bestrijden.	Eikenprocessierups wordt op een BIOLOGISCHE manier bestrijdt. Dat houdt in dat er met biologische bestrijdingsmiddelen wordt gewerkt. Voor een natuurlijke bestrijding dient men een speciale bloemenmengsel in de bermen zaaien. Die trekt de natuurlijke vijanden aan. Dit idee hangt samen met het idee van bloemenrijke bermen. Dit idee is later ook nog door een inwoner via e-mail voorgesteld.
Kiezen voor meer transparante beplanting voor het veilige gevoel.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda. De algemene wens voor meer transparant groen, wordt wel meegenomen bij herinrichtingsprojecten.
Zit mogelijkheden, zoals social sofa's of door zelf te beplakken door de wijk.	Dit voorstel betreft straatmeubilair en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda. Verzoek voor medefinanciering van een Social Sofa kan wel worden aangevraagd bij gebied- coördinatoren, mogelijkheden kunnen altijd onderzocht worden.
Wandelpark Waalwijk onderhoud opwaarderen naar niveau A.	In het Wandelpark werken we samen met een groep vrijwilligers die mogelijk zelf een rol kunnen spelen bij het opwaarderen van de kwaliteit van het park. Samen met de buitendienst zijn hier de eerste stappen voor gezet, die nu opgevolgd worden.
Meer prullenbakken.	De gemeente bereidt al een campagne over zwerfvuil voor. Dit verbetervoorstel hoort daar in thuis en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda.
Samen met de bewoners nieuwe bloemenperken aanleggen.	Dit voorstel is niet concreet maar sluit wellicht aan bij het idee van de gemeente om de minst groene wijken te vergroenen samen met inwoners.
Groen waar inwoners geen last van ondervinden.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Groen dat je echt kan gebruiken.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Bewoners overtuigen dat een groene tuin prettiger is.	Het idee voorlichten van inwoners is al een idee van de Groene Agenda.
Trapveldjes/speeltoestellen op grotere grasvelden.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Waterwegen in en rondom Waalwijk inrichten als kanoroutes.	Het idee heeft geen directe betrekking op groenmaatregelen. Daarom wordt het niet in de Groene Agenda opgenomen Dit kan evt. worden meegenomen in de toekomst.
Meer adoptiegroen.	Adoptiegroen is iets waar bewoners zich zelf voor moeten aanmelden, we kunnen het niet verplichten. De regeling zelf bestaat al. Daarom wordt dit voorstel niet opgenomen op de Groene Agenda. Meer informatie over adoptiegroen

Idee	Toelichting gemeente
	kunt u lezen op het website www.natuurlijkwaalwijk.nl .
Meer groene daken d.m.v. individuele woningeigenaren subsidie.	Het idee subsidie verstrekken voor groene daken is al een idee van de Groene Agenda.
Beter of meer onderhoud van de bomen, bewoners geen last.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
In verband met droge zomers water naar het groen brengen.	Wetend dat de gemeente ruim 400 hectare groen te beheren heeft, is dit een onmogelijke opgave.
Samenwerken met de natuur, bijvoorbeeld opstaande rand bij particuliere tuinen om blad op te vangen.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda. Bovendien zijn voor de voortuinen de inwoners zelf aan zet.
Kleurrijk Halvezolenpad.	Het idee voor meer kleur is al een idee van de Groene Agenda.
Strooibloemen/zaad in de oeverbeplanting uitzaaien.	Juist in oevers zien we dat hier al diverse oevervegetaties ontwikkelen. Die zich met gepast maaibeheer goed ontwikkelen, bv riet wordt in blokken gemaaid. Vele oevers zijn ook in beheer van het waterschap. Dus we zullen dit altijd in goed overleg moeten doen.
Safe havens voor bestuivende insecten.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Groen beter onderhouden.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
100% groene borders waar blaadjes mogen verteren.	Het idee om blaadjes te laten liggen is al een idee van de Groene Agenda.
Buurtinitiatieven zoals buurt groentetuin.	Voor dit voorstel zijn inwoners zelf aan zet en dit soort initiatieven zijn al mogelijk. Gemeente faciliteert waar nodig. Daarom komt dit voorstel niet op de Groene Agenda.
50 % minder gazons.	Het idee voor minder gazons is al een idee van de Groene Agenda.
Meer stromend water.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Plantvriendelijk onderhoud.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Groen centrum.	Het idee voor het groener maken van het centrum is al een idee van de Groene Agenda.
Groen met 400 regenwormen per m2 (nu 20 regenwormen per m2).	Dit voorstel is niet concreet (het is een doel, geen maatregel) en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda.
Rozebottels, groenvinken terug en gazon weg in de berm.	Het idee voor meer beplanting voor biodiversiteit is al een idee van de Groene Agenda.
Ode aan het bramen plukken en spotvogels terug.	Dit idee hangt samen met de idee van eetbaar groen die in de poll staat.
Vergroening parkeerplaatsen.	Dit voorstel is niet concreet maar sluit wel aan bij andere ideeën van de Groene Agenda.

Idee	Toelichting gemeente
Op braakliggende terreinen wilde bloemen zaaien "guerrilla gardening".	De gemeente heeft op dit moment geen braakliggende percelen waar dit mogelijk is. Het idee voor het inzaaien van de wilde bloemenmengsels, slaat op een andere idee van de Groene Agenda.
Kreet ombuigen onderhoudsvriendelijke tuin biotoop vijandige tuin.	Het idee voor het voorlichten van inwoners is al een idee van de Groene Agenda.
I.p.v. kunstwerken, bomen.	Kunstwerken en bomen hoeven elkaar niet uit te sluiten en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda. De wens voor meer bomen is al een idee voor de Groene Agenda.
Niet teveel snoeien, ambtenaren zijn onkundig, ruchtichloss.	Alle medewerkers zijn vakbekwaam opgeleid en dit wordt ook geëist van de externen die de gemeente inhuurt om werkzaamheden uit te voeren. Beplanting hebben simpel een gepast beheer nodig en daar hoort snoeien erbij.
Niet snoeien en kappen in het broedseizoen.	Als gemeente Waalwijk zijn wij wettelijk verplicht te werken volgens de wet Natuurbescherming. Wij houden dan ook altijd rekening met broedende vogels en andere flora en fauna. Bij noodkap kan hierop een uitzondering worden gemaakt.
Zoveel mogelijk de natuur zijn werk laten doen, zonder menselijke interventie waar het kan.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Bestaande hekken vergroenen door middel van beplanten.	Hekken worden gebruikt door perceeleigenaren. In de openbare ruimte zijn er geen gebieden die met de hekken zijn omsloten.
Bomenrij mogelijk in bakken.	Bomen in bakken zijn minder duurzaam, gaan minder lang mee en leveren meestal niet het gewenste beeld op.
Langs randen parkeerplaatsen groene omlijsting door bv. hagen.	Dit idee wordt meegenomen met het idee van de Groene Agenda voor het groener maken van de parkeerterreinen van het centrum en valt daarom daarmee samen.
Groene daken verlagen temperatuur waardoor zonnepanelen meer opleveren.	Dit is een algemene opmerking, geen verbetervoorstel.
Groen gaat hitte tegen, gebruik wit asfalt.	Dit is een algemene opmerking, geen verbetervoorstel.
Parkeerplaatsen niet voor de deur maar gecentreerd. Dan is er meer ruimte voor groen en andere leefbaarheidsverbeteringen.	Dit idee is alleen mogelijk bij nieuwbouwprojecten omdat daarvoor bij de positionering van bebouwing rekening dient te worden gehouden. De algemene wens wordt wel meegenomen bij nieuwbouwprojecten. Een goede beleving van het groen zal bijdragen aan het woongenot, maar een parkeerplaats voor de deur doet dat bij veel mensen ook. Hier zal een goede balans in gevonden moeten worden. Bij reconstructies proberen wij ook zoveel mogelijk grijs bij grijs te houden en groen bij groen te voegen (voorkomen van versnippering en kleine vakjes).
Groene daken op bushaltes.	Bushaltes zijn niet in beheer van de gemeente, daardoor moet het nog eerst onderzocht worden bij de busmaatschappij of dit idee mogelijk is. Net als particuliere tuinen ligt de uitwerking hiervan bij de eigenaar van de bushaltes
Groene parkeerplaatsen, groene gevels, groene daken.	Dit voorstel is niet concreet maar sluit wel aan bij andere ideeën van de Groene Agenda.

Idee	Toelichting gemeente
Iedere woning een voortuin (mits begaande grond). Bij geen begaande grond hangtuinen.	Een groen uitstraling van de voortuin wordt bij (grootschalige) nieuwbouwprojecten door ontwikkelaars vaak in het koopcontract afgedwongen door een boetebeding op te nemen voor het in stand houden van de groene haag in de voortuin. Als gemeente biedt dit ons geen enkele zekerheid omdat wij hier niet op kunnen handhaven.
Meer laaggroen op Vredesplein.	Dit idee wordt meegenomen met het idee van de Groene Agenda voor het groener maken van de parkeerterreinen van het centrum en valt daarom daarmee samen.
Door afkoppelen droge gebieden meer beschikbaar maken voor diverse planten.	Elke biotoop (droog/nat/voedselrijk/voedselarm) is gebonden aan hun gebied en heeft ook zijn specifieke kwaliteiten die met een gepast beheer worden in stand gehouden.
Meer groen langs halvezolen pad.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Bedrijven subsidies geven voor groene gevels.	De wens voor subsidie voor groene gevels is al een idee van de Groene Agenda.
Door subsidies bewoners warm maken voor o.s. groene daken.	De wens voor subsidie voor groene daken is al een idee van de Groene Agenda.
Fijne leefomgeving centrum.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda. Als hiermee het vergroenen van het centrum wordt bedoeld, dat is al een idee van de Groene Agenda.
Te veel steen, geen evenwicht bebouwing en groen en negatieve invloed op welzijn.	Dit is een algemene opmerking, geen verbetervoorstel.
Inzichten groei en bloei, onderhoud/gemeente.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Diverse natuurlijke beplanting.	De wens voor subsidie voor divers en natuurlijker groen is al een idee van de Groene Agenda.
Meer groen/bomen Waalwijk laagende.	Dit voorstel is niet concreet maar sluit wellicht aan bij het idee van de gemeente om de minst groene wijken te vergroenen samen met inwoners.
Aandacht voor de kleine kringloop, blaadjes laten liggen.	Het idee om blaadjes te laten liggen is al een idee van de Groene Agenda.
Ander beheer.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Plantenkeuze aanpassen bij het beheer.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Wat is er in Waalwijk? Inventarisatie bestand groen.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Groene tegels.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Geen kwantiteit maar kwaliteit.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda. De algemene wens voor groen met meer kwaliteit, wordt wel meegenomen bij herinrichtingsprojecten.

Idee	Toelichting gemeente
Pluktuin.	Voor dit voorstel zijn inwoners zelf aan zet en dit soort initiatieven zijn al mogelijk. Gemeente faciliteert waar nodig. Daarom komt dit voorstel niet op de Groene Agenda.
Hoe gaan we om met wadi's.	Dit is een vraag, geen verbetervoorstel.
Zelfbeheer.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Goede kwalitatieve inrichting ondergrond waardoor automatisch meer groen.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda. De algemene wens om meer aandacht te hebben voor de ondergrond, wordt wel meegenomen bij herinrichtingsprojecten.
Bosplantsoen als verbindingszone eventueel met zoom.	Dit idee sluit aan bij een idee van de Groene Agenda voor meer gelaagdheid in het groen.
Voorlichting bij nieuwbouw.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Wat groen is, groen houden, akkerlanen afzien van initiatief tot bouwen.	Akkerlanen; het besluit om te bouwen is op 13 juli 2017 genomen. Zie coalitieakkoord voor de verdere toelichting. Zo groen en duurzaam mogelijk.
Parkeerplaatsen uitvoeren in grasbeton.	Gemeente heeft onderzoek gedaan naar groene parkeervakken (zoals grasbetontegels en systemen om gras te verstevigen zodat erover gereden kan worden) en er zijn momenteel geen systemen die bestand zijn tegen intensief gebruik door parkeren. Idee wordt daarom niet op Groene Agenda opgenomen.
Beter onderhoud en vervanging bestaand groen.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Bij nieuwbouw grond gebonden woningen max. verhouding aangeven van de voortuinen.	Het is bijna onmogelijk om alle nieuwe tuinen te controleren op de percentage/verhouding tegels in de voortuinen. Dit kan beter gestimuleerd worden door operatie steenbreek (www.operatiesteenbreek.nl), dan gecontroleerd en opgelegd worden aan de bewoners door de tegeltaks.
Groene afscheidingen tussen grote parkeervakken bijvoorbeeld lage struiken hagen.	Dit idee wordt meegenomen met het idee van de Groene Agenda voor het groener maken van de parkeerterreinen van het centrum en valt daarom daarmee samen.
Meer prullenbakken.	De gemeente bereidt een campagne over zwerfvuil voor. Dit verbetervoorstel hoort daar in thuis en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda.
Meer groen parkeerterreinen: St jansplein, Unnaplein en de Els.	Dit idee sluit aan bij een idee van de Groene Agenda voor meer groen in het centrum.
Mini ecologische corridors plannen in de stad.	Idee is niet concreet, vertoont overlap met andere ideeën van de Groene Agenda.

Idee	Toelichting gemeente
Afkoppelen regenwater.	De gemeente neemt al maatregelen voor het afkoppelen van het regenwater. Het idee heeft geen directe betrekking op groenmaatregelen. Daarom wordt het niet in de Groene Agenda opgenomen. Meer informatie over wat u zelf kunt doen vindt u op: https://www.waalwijk.nl/inwoners/groene-tuin_42548/
Stimuleren verticaal- en dakgroen.	De wens voor subsidie voor groene gevels en groene daken is al een idee van de Groene Agenda.
Gemeente en bedrijfspanden groene gevels.	Komt al voor in de Groene Agenda. Dit idee is later ook nog door een inwoner via e-mail voorgesteld.
Vlinderstruiken.	Dit idee wordt meegenomen met het idee van de Groene Agenda voor meer kleur en valt daarom daarmee samen.
Insectenpakketten.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Info over bestrijdingsmiddelen.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over voorlichting.
Groenburger fonds.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Groen voert, zie APV.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Meer info richting burgers.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over voorlichting.
Ecoloog.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda om een ecoloog in dienst nemen/inhuren.
Natuurvolgend beheer.	Idee is niet concreet, vertoont overlap met andere ideeën van de Groene Agenda.
Streef naar een "bewoond wildpark".	Idee is niet concreet, vertoont overlap met andere ideeën van de Groene Agenda.
Weg met verticale beschoeiingen langs de wateren.	De gemeentelijke watergangen zijn op alle plekken waar er voldoende ruimte was al ontdaan van de beschoeiingen. Alle waterlopen met een water afvoerende taak zijn in beheer van waterschappen. Deze hebben al natuurlijke oevers, uitgezonderd locaties die beschoeiing nodig hebben om deze in stand te houden.
Meer verschillende bloemen bijvoorbeeld bij parkeerhavens.	Dit idee wordt meegenomen met het idee van de Groene Agenda voor meer kleur en valt daarom daarmee samen.
Grasvelden deels inzaaien met wilde beplanting voor met name insecten.	Idee is niet concreet, vertoont overlap met andere ideeën van de Groene Agenda.
Inzaaien wilde planten zaden.	Idee is niet concreet, vertoont overlap met andere ideeën van de Groene Agenda.
Grasvelden niet vlak maar heuvel.	Het aanbrengen van glooiingen in gazons is alleen mogelijk op grote grasvelden en kan niet met alle functies (bijv. voetballen) worden gecombineerd. Het wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda. De algemene wens om meer glooiingen aan te brengen in het groen, wordt wel meegenomen bij herinrichtingsprojecten.

Idee	Toelichting gemeente
Nectar planten.	Dit idee wordt meegenomen met het idee van de Groene Agenda voor meer kleur en valt daarom daarmee samen.
Sinus maaien.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over natuurlijker beheer.
Herbestemming/gebruik oude panden zodat er geen uitbreiding van bouw is bestemd voor groen.	Dit is geen opgave voor de groene Agenda, maar voor de vastgoed. Daarom wordt het niet opgenomen in de Groene Agenda.
Maaibeleid aanpassen.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over natuurlijker beheer.
Nergens meer klepelen.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over natuurlijker beheer.
Maaien en afvoeren.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over natuurlijker beheer.
Vertrouwde aannemers (niet perse goedkoopste).	Gemeentes zijn wettelijk verplicht om grote werken meervoudig/openbaar aan te besteden zodat alle aannemers een gelijke kans krijgen. Hierbij proberen wij naast prijs ook kwaliteit te laten scoren Bij de kleinere werken, waar deze verplichting niet geldt, nodigen we alleen lokale aannemers uit.
Te snel kapvergunning, nestgelegenheid.	Idee is niet concreet, vertoont overlap met andere ideeën van de Groene Agenda.
Informereren maaibeleid, voorbeeld Tilburg "maaien voor meer natuur".	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over natuurlijker beheer.
Stokrozen aan de gevel, voorlichting voor de particulieren, hoe natuurvriendelijk te tuinieren (ondersteuning blijvend).	Idee valt samen met andere ideeën (geveltuinen en voorlichten inwoners) van de Groene Agenda.
Voldoende groenwallen, insectenmuren, nestkasten en waterverbindingen.	Idee valt samen met andere ideeën van de Groene Agenda.
Meer bomen die vruchten dragen. Meer watergebieden. moortuinen anders inrichten	Idee valt samen met andere ideeën (meer kleur en voorlichten inwoners) van de Groene Agenda. Idee over meer watergebieden is niet concreet en wordt niet opgenomen op de Groene Agenda.
Meer natuur in onderwijs.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over educatie op scholen.
Samenwerking spel: individu, ondernemer, gemeente (participatie).	Idee is niet concreet en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda.
Regelmatig contact in de buurt onder leiding van de plantsoendienst van de gemeente.	Idee is niet concreet, vertoont overlap met andere ideeën van de Groene Agenda.
Gemeente Waalwijk als voorbeeld neerzetten.	Idee is niet concreet, vertoont overlap met andere ideeën van de Groene Agenda.
Je richten op opa en oma en het	De gemeente moet rekening houden met veel diverse

Idee	Toelichting gemeente
kleinkind.	doelgroepen, het is lastig om zich op één doelgroep te gaan richten. Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Ouderen uitnodigen en prikkelen om een groene omgeving te verkennen.	Een sympathiek voorstel, maar onvoldoende concreet. Het wordt daarom niet opgenomen in de Groene Agenda.
Bestrijding van onkruid op goede manier.	Dit idee vertoont overlap met andere ideeën uit de Groene Agenda.
Meer half verharding gebruiken.	Is geen idee voor groen en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda. Het idee om meer half verharding toe te passen wordt wel onderzocht en indien mogelijk meegenomen bij herinrichtingsprojecten. Dit idee is later ook nog door een inwoner via e-mail voorgesteld.
In Weekblad Waalwijk een terugkerende rubriek maken over het maken en beheren van een praktische groene tuin.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over voorlichting van inwoners. Dit idee is later ook nog door een inwoner via e-mail voorgesteld.
De (mogelijke) gevolgen zichtbaar maken als er géén groen meer is.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over de waarde van groen zichtbaar maken.
Bloemen in de schanskorven.	Schanskorven in hun huidige constructie zijn niet geschikt voor beplanten. Wij zullen dit punt meenemen bij toekomstige afwegingen.
Lespakketten voor basisscholen.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over educatie op scholen.
Meer kinderen in de natuur, werkgroepen.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over educatie op scholen.
Natuureducatie op voor basisscholen en kinderdagverblijven.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over educatie op scholen.
Voedselbos met voedsel voor mensen en dieren.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over voedselbos.
Gedagsverandering in gang zetten door participatie vanuit je omgeving.	Idee is niet concreet, vertoont overlap met andere ideeën van de Groene Agenda.
Betere inrichting speelplaatsen basisscholen.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over groene schoolpleinen.
Waalwijk moet zich (weer) aansluiten bij het bewaarde land.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over educatie op scholen.
Groen moet geen sluitpost zijn maar vertrekpunt, startpunt.	Dit is een algemene opmerking, geen verbetervoorstel.
Gezonde combinatie van parkeren en groen.	Idee is niet concreet en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda.
Groen adoptie.	Voor adoptiegroen is er al een regeling https://www.waalwijk.nl/adoptiegroen .
Groene stichtingen oprichten.	Idee is niet concreet en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda.
Proces schoonhouden eigen leefomgeving.	Idee is niet concreet en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda.

Idee	Toelichting gemeente
Groen in centrum.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over het groener maken van het centrum.
Biomarkt (jongeren!).	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda voor voorlichting van inwoners.
Inspiratie tot gezond leven.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda voor voorlichting van inwoners.
Biodiversiteit bevorderen.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda voor omvormen gazons naar bloemenrijke weides en meer insectenhôtels.
Milieu zone.	Idee is niet concreet en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda.
Bedrijfsleven betrekken bij ontwikkeling van meer groen.	Idee is niet concreet en wordt daarom niet opgenomen op de Groene Agenda.
Aanleg is nog geen onderhoud en behoud van groen.	Dit is een algemene opmerking, geen verbetervoorstel.
Buurtbewoners willen zich ontspannen.	Dit is een algemene opmerking, geen verbetervoorstel.
Laten zien wat groen betekent voor mens en dier.	Dit idee valt samen met een idee van de Groene Agenda over de waarde van groen zichtbaar maken.